

საქართველოს მეცნიერებათა ეროვნული აკადემია

ქართული ენციკლოპედიის ი. აბაშიძის სახელობის მთავარი სამეცნიერო რედაქცია

ინდო-ხმელთაშუაზღვისპირული რასა

ინდო-ხმელთაშუაზღვისპირული რასა, თანამედროვე კლასიფიკაციური სქემების თანახმად, შეესაბამება ევროპეოიდული დიდი რასის სამხრეთულ შტოს. მისი გავრცელების არეალი მოიცავს ტერიტორიას 44-ე და მე-20 პარალელებს შორის ინდოეთიდან ატლანტის ოკეანემდე. გავრცელებულია სამხრ. ევროპის, ჩრდ. აფრიკის, არაბეთის ნ.-კ-ის, ერაყის, ირანის სამხრ. ოლქებისა და ჩრდ. ინდოეთის ტერიტორიაზე. თავის მხრივ, ი.-ხ. რ. აერთიანებს ხმელთაშუა-ბალკანურ, წინააზიურ და ინდო-პამირულ ქვერასებს. სხვა მოსაზრებით ი.-ხ. რ. და ბალკანურ-კავკასიური რასები განიხილება სამხრეთევროპეოიდული რასის შემადგენლობაში, რ-შიც შედიან უფრო დაბალი კატეგორიით – ლოკალური რასების სახით. სამხრ. ევროპეოიდული რასობრივი შტოს წარმოქმნის დრო და გავრცელების არეალი მიუთითებს საბჭ. ანთროპოლოგის ნ. ნ. ჩებოქსაროვისა და მ. აბდუშელიშვილის მოსაზრებების მართებულობას.

ზოგადად, ი.-ხ. რ. ხასიათდება კანის ღია, საშუალო და მუქი შეფერილობით, თვალების მუქი ფერით (85–100%), ტალღოვანი თმით, თმოვანი საფარველის უხვი ან საშ. განვითარებით, გრძელი და ვიწრო ცხვირით, ცხვირის ბურჯის გამოდრეკილი ფორმებით, ვიწრო და საშ. სიგანის მკვეთრად პროფილირებული სახით, თავის დოლიქო-მეზოკრანული და ბრაქიკრანული ფორმით, სხეულის საშუალო ან დიდი სიმაღლით (162–172 სმ).

განსხვავება ამ რასის სამივე დანაყოფს შორის აღინიშნება კანის ფერის, თავის ფორმისა და სხეულის სიმაღლის მიხედვით.

ლოძ.: ა ბ დ უ შ ე ლ ი შ ვ ი ლ ი მ. გ., *Антропология древнего и современного населения Грузии*, Тб., 1964; ძ ი ს ი ვ ი, *Антропология древних и современных народов Кавказа. Горизонты антропологии*, «Труды Международной научной конференции памяти академика В.П. Алексеева», М., 2003; როგინსკი ი. ი., ლ ე ვ ი ნ მ. გ., *Антропология*, М., 1978; ჩ ე ბ ი ს ი ა რ ი ვ ნ. ნ., *Основные принципы антропологических классификаций*, ბზ.: *Происхождение человека и древнее расселение человечества*, «Труды Ин-та этнографии АН СССР». Новая серия, т. 16, М., 1951.

ლ. ბიძაძე
